

VERGİ DENETİMLERİNDE ADAT YÖNTEMİYLE FAİZ HESAPLANMASI VE MUHASEBE KAYITLARI

VERGİ DENETİMLERİNDE ADAT YÖNTEMİYLE FAİZ HESAPLANMASI VE MUHASEBE KAYITLARI

Güray ÖĞREDİK

Serbest Muhasebeci Mali Müşavir
Mazars&Denge Denetim YMM A.Ş.

Lebib Yalkın Mevzuat Dergisi, Mart 2006

1- GİRİŞ

İşletmelerin mali işlemlerinin vergisel açıdan denetlenmesinde, özellikle kasa hesabı hareketleri ile kasada tutulan paranın miktarı ve işletmenin ilişkili olduğu kişiler ve işletmelerle olan cari hesap hareketleri ile para transferleri özellikle incelenmekte ve bu işlemlerde işletme kaynaklarının kayıt dışı bir ortamda değerlendirildiği ya da kayıtlı olsa dahi emsaline nazaran düşük bir fiyat veya faizden değerlendirildiği, kullanıldığı..v.b. durumlar tespit edilirse, söz konusu kaybin işletme kayıtlarına gelir olarak intikalinin sağlanması ve bu yolla vergi matrahına dahil edilerek, vergi kaybının telafisi edilmesinde uygulanan bir yöntemdir **adat yöntemiyle faiz hesabı**.

Çalışmamızda, adat yöntemiyle faizin özellikle gündeme geldiği; normalin üstünde gerçekleşen ve ticari hayatın gerçekleri ile bağdaşmayacak derecede yüksek kasa bakiyeleri ve işletmenin ilişki içinde ortağı ortakları ve diğer ilgili işletmelerle olan cari hesap ilişkileri ve para transferleri incelenecek, hesaplama yöntemi açıklanacak ve muhasebe kayıtlarına dair örnekler verilecektir.

2- KASA HESABININ VERGİSEL YÖNDEN DENETİMİNDE ADAT YÖNTEMİYLE FAİZ HESABI VE MUHASEBE KAYITLARI

2.1- Kasada Yer Alan Normalin Üzerindeki Nakit Fazlalığına Vergisel Yaklaşım

Ticari hayatın bir gerçeği de, hiçbir işletmenin elinde atıl fon tutmayacağıdır. Gerçekten ticari ilişkileri içerisinde, tabiri caiz ise **bir kuruşunun dahi hesabını yapan basiretli bir tüccar**, kasasında asla normal ihtiyacı dışında bir meblağ tutmayacak ve bu nakit fazlasını mutlaka çeşitli finansal araçlar vasıtasıyla değerlendirecektir.

Yapılacak denetimlerde, işletme kasa hesabında sürekli olarak normalin üzerinde bir meblağ olduğu tespit edilirse kasa hesabı ayrıntılı bir şekilde incelenecektir. Bu yüksek meblağlar süreklilik gösteren bir şekilde devam ediyorsa (Örneğin; 7-8 ay boyunca veya 1 yıl boyunca hatta daha uzun bir süre) bunun sebebi işletme yetkililerine sorulacaktır. Ayrıca denetim yapılan gün itibarıyla kasa sayımı da gerçekleştirilmelidir. Bu sayım neticesinde zaten normalin üzerinde bir fiili sayım noksanı oluşursa işletme yetkililerinin hiçbir açıklamasına itibar edilmeyecektir. Örneğin; mesai saati sonunda yapılacak sürpriz/ani/habersiz bir kasa sayımında, kasa hesabı bakiyesine göre kasada 100.000 YTL olması gerekirken yapılan sayımda 15.000 YTL gibi bir nakit tespit edilirse aradaki 85.000 YTL'lik farkın mantıklı izahının yapılabileceğini düşünmüyoruz.

Uygulamada bir çok küçük ve orta ölçekli işletmenin kasa hesabının günlük olağan ihtiyaçlarının üzerinde olduğu görülebilecektir. Buradaki vergisel yaklaşım; **kasada fiilen yer almayan meblağın işletme sahipleri tarafından işletmeden çekildiği ve kendi şahsi inisiyatiflerinde ve şahsi ihtiyaçları için kullanıldığı şeklinde olacaktır.**

Önerimiz; kasanızın bilfiil alabileceğinden daha fazla bir nakdi asla hesaplarınızda tutmayın(!) Elbette bu olaya mizahi bir yaklaşımdır. Olması gereken işletmenin olağan ihtiyaçları kadar nakdin işletme kasasında bulunması ve nakit fazlasının banka hesaplarında yer almasıdır.

2.2- Tevsik Zorunluluğu Uygulamasının Yüksek Kasa Bakiyelerine Etkisi

Bilindiği üzere, 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 257'nci maddesinin birinci fıkrasının (2 numaralı bendinin) vermiş olduğu yetkiye istinaden Maliye Bakanlığı'nca ticari işlemler ve finansal hareketlerin taraflarının izlenmesi ve vergiyi doğuran olayın mali kurumların kayıt ve belgeleri yardımıyla tespit edilmesi amacıyla yayımlanan 320, 323, 324 ve 332 sıra numaralı Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği ile, 01.08.2003 tarihinden itibaren mükelleflerin 8.000.Yeni Türk Lirasını (320 sıra numaralı VUKGT ile 04.07.2003'De 01.08.2003'den geçerli olmak üzere 5.000 YTL olarak belirlenen bu tutar, 01.08.2003 tarihli 323 sıra numaralı VUKGT ile 01.08.2003'den itibaren geçerli olmak üzere 10.000 YTL'na yükseldikten sonra 332 sıra numaralı VUKGT ile 01.05.2004'den itibaren geçerli olmak üzere 8.000 YTL'na düşürülmüştür.) aşan tahsilat ve ödemelerini banka, özel finans kurumları ve Posta ve Telgraf Teşkilatı Genel Müdürlüğü (PTT) aracı kılınarak yapılması gerektiği, ancak bankalar, özel finans kurumları veya PTT aracı kılınmak suretiyle tevsiki zorunlu olan 8.000.YTL'lık işlem tutarının belirlenmesinde faturada gösterilen meblağın esas alınacağı bu bedelin farklı tarihlerde ödenmesi halinde ise her bir ödemenin de tahsilat ve ödemenin yapılacağı kurumlardan geçirilmesi gerektiği belirtilmiştir.

Bu düzenleme neticesinde artık işletmeler, eskiden olduğu gibi sadece tahsilat veya tediye makbuzu (işletme içinde düzenlenen ve işletmede kalan evraklardır bunlar ve genel kabul görmüş denetim standartları açısından itibar edilmesi, kanıt nitelikleri en az olan evraklar işletme içinde düzenlenen ve işletmede kalan evraklardır) düzenleyerek, kendi inisiyatiflerinde oldukça yüksek tutarlı kasa nakit hareketlerini aslında gerçekleşmediği halde gerçekleşmiş gibi gösterememektedirler.

Bu kısıtlama bazı işletmelerin yüksek tutarlı kasa bakiyelerinin de fiktif bir şekilde azaltılması yolunu engellemiştir. Eskiden herhangi bir işletme yüksek tutarlı kasa bakiyesini ortağa ödeme şeklinde gösterebilmekte ve azaltmakta ya da tam tersini, kasa hesabında kayıt dışı işlemler nedeniyle oluşan ters bakiye durumlarını ortaktan tahsilat şeklinde aslında olmayan işlemleri kaydederek düzeltebilmekteydi. **Bu açıdan bakılınca tevsik zorunluluğu uygulaması çok isabetli bir düzenleme olmuştur ve bizce 8.000 YTL'lik üst sınır daha aşağıya indirilmelidir.**

2.3- Kasa Hesabına Adat Yöntemiyle Faiz Hesabı

Bu noktada adet kavramını açıklamak istiyoruz. **Adat finansal literatürde (gün x kredi tutarı) şeklinde açıklanabilmektedir.** Dolayısıyla bilindiği üzere klasik günlük faiz hesabı ise (gün x kredi tutarı x faiz oranı) / 36.000 şeklinde olmaktadır. **Vergisel açıdan yapılacak adet yöntemiyle faiz hesabında buradaki kredi tutarı; kasa hesabı açısından ticari hayatın gerekleri, işletme olağan nakit çıkışları üzerinde olduğu ve işletmenin gelir hanesine girmeyen bir şekilde, işletme kayıtları dışında değerlendirildiği kabul edilen tutardır.**

Ancak dikkat edilecek husus, kasa hesabı bakiyesinin tamamı faiz hesabında dikkate alınmayacak, normal olarak kabul edilebilecek **azami kasa tutarı (azami bakiye)** tespit edilecek ve asgari tutarın üzerinde kalan bakiyeler faiz hesabında dikkat alınacaktır.

Aşağıda örnek bir kasa adet faizi hesabı çalışmasına yer verilmiştir. İşletmenin örnek olarak ocak 2006 dönemi kasa hareketleri listelenmiştir. İşletmenin olağan kasa çıkışları dikkate alınarak bu işletmenin azami kasa bakiyesinin (kasada bulundurması gereken, günlük nakit ihtiyacını karşılayacak maksimum nakit tutarı) 5.000 YTL olması gerektiğine karar verilmiştir. Bu belirleme için standart bir ölçüt yoktur. Kasa çıkışlarına göre (tabii tevsik zorunluluğuna uygun bir şekilde) günlük kasa ödemeleri 20.000 YTL civarında seyreden bir işletme içinde bu azami bakiye 20.000 YTL olabilecektir. Burada denetçinin şahsi kanaati ön plana çıkmaktadır. Sonuçta bu tutarın az tespit edilmesi kasa fazlası olarak tespit edilecek tutarı arttıracığından daha fazla bir faiz hesabını gündeme getirecektir.

Örnek olarak hesaplama mantığını izah etmek açısından sadece bir ay verilmiştir. Ancak bu gibi durumlarda hesaplama 3, 6, 9 veya 12 aylık dönemler şeklinde yapılmaktadır.

TARİH	GİRİŞLER	ÇIKIŞLAR	BAKİYE	AZAMİ BAKİYE	KASA FAZLASI	GÜN	FAİZ (%10)
2005 Devir			125.000				
02.01.2006	5.000	3.000	127.000	5.000	122.000	1	33,89
03.01.2006	8.000	7.000	128.000	5.000	123.000	1	34,17
04.01.2006	1.000	5.500	123.500	5.000	118.500	1	32,92
05.01.2006	8.000	8.000	123.500	5.000	118.500	1	32,92
06.01.2006	8.000	4.500	127.000	5.000	122.000	3	101,66
09.01.2006	3.000	3.000	127.000	5.000	122.000	7	237,22
16.01.2006	8.000	6.000	129.000	5.000	124.000	1	34,44
17.01.2006	7.500	3.000	133.500	5.000	128.500	1	35,69
18.01.2006	3.500	6.500	130.500	5.000	125.500	1	34,86
19.01.2006	3.000	3.500	130.000	5.000	125.000	1	34,72
20.01.2006	1.000	4.200	126.800	5.000	121.800	3	101,50
23.01.2006	8.000	1.200	133.600	5.000	128.600	1	35,72
24.01.2006	3.200	3.250	133.550	5.000	128.550	1	35,71
25.01.2006	1.100	1.550	133.100	5.000	128.100	1	35,58
26.01.2006	5.000	3.000	135.100	5.000	130.100	1	36,14
27.01.2006	6.000	7.500	133.600	5.000	128.600	1	35,72
28.01.2006	4.000	4.250	133.350	5.000	128.350	2	71,30
30.01.2006	3.500	3.000	133.850	5.000	128.850	1	35,79
31.01.2006	1.500	1.000	134.350	5.000	129.350	1	35,93
TOPLAM FAİZ							1.035,88

2.4- Kasa Hesabına Yapılan Adat Yöntemiyle Faiz Hesabı Sonucu Bulunan Tutarın Muhasebeleştirilmesi

Yukarıda da açıklandığı gibi kasadaki fiktif fazlalık vergisel açıdan bu tutarın işletme sahipleri tarafından işletmeden çekildiği ve şahsi tasarruflarında kullandıkları, değerlendirdikleri şeklinde yorumlanmaktadır. Bu yorumdan hareketle olması gereken ideal muhasebe kaydı;

----- / -----
131 ORTAKLARDAN ALACAKLAR 1.035,88

670 DİĞER OLAĞANDIŞI GELİR 1.035,88
VE KARLAR

.....dönemi kasa adet faizinin kaydı

----- / -----

Tekdüzen hesap planı gereği olması gereken gelir hesabının 679 Diğer Olağandışı Gelir ve Karlar hesabı olduğunu düşünüyoruz. 642 Faiz Gelirleri hesabı hesap planında mali yatırımlar sonucu elde edilen faiz gelirlerinin izlendiği hesap şeklinde açıklanmıştır. Burada mali bir yatırım söz konusu değildir. Ayrıca 642, 645

hesaplar aynı zamanda 193 Peşin Ödenen Vergiler hesabı ile de elde edilen faiz gelirleri üzerinden yapılan stopajların takibi açısından bağlantılıdır.

Bu kayıt şekli ile işletmeden çekilen değerler nedeniyle işletmenin kaybı olan gelir kayıtlara alınmış olacak ve aynı zamanda nakit girişi de sağlanacaktır. Eğer bu tutar ortaklar tarafından en kısa sürede ödenmezse, 131 hesaba da ayrıca adat yöntemiyle faiz gündeme gelecektir. Bir sonraki bölümde de işletmenin ortaklardan olan alacakları ile ilgili işlemlerde adat yöntemiyle faiz hesabını işleyeceğiz.

Uygulamada aşağıdaki şekilde yapılan muhasebe kayıtlarına da rastlanmaktadır.

----- / -----

689 DİĞER OLAĞANDIŞI GİDER VE ZARARLAR
689.01 Kanunen Kabul Edilmeyen Giderler

780 FİNANSMAN GİDERLERİ

..... dönemi kasa adat faizinin kaydı

----- / -----

Bu kayıt şekli ile finansman giderleri azaltılmakta, ancak 689 hesap kullanılmak suretiyle ticari kazançta herhangi bir değişiklik olmamaktadır. Ancak 689 hesaba kaydedilen tutar K.K.E.G. olarak mali karın hesabında ilave olarak dikkate alınmakta ve adat faizi vergiye tabi kazanca (matraha) dahil edilmiş olmaktadır. Ancak bu kayıt şekli muhasebe ilkeleri açısından doğru değildir. Ayrıca işletmeye nakit girdi de sağlanmadığından bu yönüyle de eksiktir.

2.5- Yüksek Bakiyeli Kasalara Adat Yöntemiyle Sürekli Faiz Hesaplamak Vergisel Yönden Oluşabilecek Tüm Eleştirileri ve Olumsuz Sonuçları Engeller mi?

Kesinlikle hayır ! Kasa bakiyesi sürekli olarak kabul edilemeyecek derecede fazla olan işletmelere vergisel açıdan **kesinlikle kayıt dışı işlemleri olan işletme** gözüyle bakılacaktır. Bu nedenle mali işlemleri, ortakları ile olan ilişkileri, ortaklarının şahsi vergi beyanları daha detaylı bir incelemeye tabi tutulacaktır. Olması gereken kasa hesabında yüksek tutarların bulundurulmaması, işletme nakdinin mümkün olduğunca bankada tutulması ve tahsilat ve ödemelerde kesinlikle banka kanalının tercih edilmesidir.

2.6- Döviz Cinsi Kasa Bakiyelerinde Adat Yöntemiyle Faiz Uygulaması ve Görüşlerimiz

Türkiye'de uzun yıllar boyunca döviz kurları sürekli yükselmiştir. İşletmeler ellerindeki döviz cinsi varlıklar ve alacakları için değerlendirme günlerinde sürekli kambiyo geliri yazmak zorunda kalmışlardır. Ancak artık Türkiye ekonomisi belirli bir istikrar kazanmakta olduğundan kurlarda da düşüş gerçekleşmektedir. Bu nedenle işletmeler varlıkları ve alacakları için değerlendirme günlerinde artık kambiyo zararı da yazabilmektedirler. Hatta bir çok döviz cinsi borcu çok yüksek olan işletmeler, döviz kurlarındaki düşüş nedeniyle mali tabloları üzerinde kâra geçmiş ve vergiye tabi kazançları oluşmuştur.

Kasa hesabına adat yöntemiyle faizde genellikle akıllara YTL cinsi kasa bakiyeleri gelmektedir. **Oysa olayın mantığı işletmede ihtiyaçtan çok fazla nakit bulunması, bunun fiili sayım ile de tespit edilebiliyor olması ve vergisel yaklaşım sonucu bu fiktif nakit fazlasının işletme ortakları tarafından işletmeden çekildiğidir. Bu vergisel açıdan cezalı tarhiyat gerektiren işlemin YTL, USD veya EURO ..v.b. herhangi bir para birimine göre olması fark etmez.** Önceleri, zaten yüksek tutarlı da olsa kambiyo geliri yazıyoruz şeklinde bizce geçersiz bir görüşle savunulan döviz cinsi kasa bakiyelerine adat yöntemiyle faiz hesaplanamayacağı fikri, artık döviz kurlarındaki düşüş sayesinde hepten geçersiz bir tez olmuştur.

Bizce, döviz cinsi kasa bakiyelerinde normalin üzerinde bir bakiye varsa ve bu süreklilik arz ediyorsa, uygun şekilde tespit edilecek faiz oranı ile bu kasa hesaplarına da adet yöntemiyle faiz hesaplanmalıdır.

Yukarıdaki örnekte yer verilen tutarsal bilgilerin USD cinsi olduğunu varsayalım. Bu durumda işletmenin ocak 2006 dönemine ait USD kasa hesabının, USD cinsi hareketleri aşağıdaki gibidir.

TARİH	ÖDEME	TAHSİLAT	BAKİYE	AZAMİ BAKİYE	KASA FAZLASI	GÜN	FAİZ (%10)
2005 Devir			125.000				
02.01.2006	5.000	3.000	127.000	5.000	122.000	1	33,89
03.01.2006	8.000	7.000	128.000	5.000	123.000	1	34,17
04.01.2006	1.000	5.500	123.500	5.000	118.500	1	32,92
05.01.2006	8.000	8.000	123.500	5.000	118.500	1	32,92
06.01.2006	8.000	4.500	127.000	5.000	122.000	3	135,56
09.01.2006	3.000	3.000	127.000	5.000	122.000	7	271,11
16.01.2006	8.000	6.000	129.000	5.000	124.000	1	34,44
17.01.2006	7.500	3.000	133.500	5.000	128.500	1	35,69
18.01.2006	3.500	6.500	130.500	5.000	125.500	1	34,86
19.01.2006	3.000	3.500	130.000	5.000	125.000	1	34,72
20.01.2006	1.000	4.200	126.800	5.000	121.800	3	135,33
23.01.2006	8.000	1.200	133.600	5.000	128.600	1	35,72
24.01.2006	3.200	3.250	133.550	5.000	128.550	1	35,71
25.01.2006	1.100	1.550	133.100	5.000	128.100	1	35,58
26.01.2006	5.000	3.000	135.100	5.000	130.100	1	36,14
27.01.2006	6.000	7.500	133.600	5.000	128.600	1	35,72
28.01.2006	4.000	4.250	133.350	5.000	128.350	2	106,96
30.01.2006	3.500	3.000	133.850	5.000	128.850	1	35,79
31.01.2006	1.500	1.000	134.350	5.000	129.350	1	35,93
TOPLAM FAİZ							1.035,88

31.01.2006 tarihinde 1 USD'nin 1,35 YTL olduğunu varsayalım. Bu durumda hesap edilen 1.035,88 USD faizin YTL karşılığı 1.398,44 YTL olacaktır.

----- / -----

131 ORTAKLARDAN ALACAKLAR 1.398,44
131.02 USD Cinsi Alacaklar

679 DİĞER OLAĞANDIŞI GELİR 1.398,44
VE KARLAR

USD kasasına döneminde hesaplanan adet faizi

----- / -----

Söz konusu 1.398,44 YTL (1.035,88 USD) ortaktan tahsil edilecektir. Tahsil edildiği günü döviz kuruna tahsil edilecek veya bilfiil 1.035,88 USD tahsil edilecek ve tahsil tarihindeki döviz alış kuruna muhasebe kayıtlarına alınacaktır.

Söz konusu tutar tahsil edilmediği süre 131 hesapta sürekli değerlemeye tabi tutulacak ve ayrıca cari hesapta adet yöntemiyle faiz hesabına konu edilecektir.

3- ORTAKLARDAN ALACAKLARIN VERGİSEL YÖNDEN DENETİMİNDE ADAT YÖNTEMİYLE FAİZ HESABI VE MUHASEBE KAYITLARI

İşletme ortakları ile sürekli ilişki içinde olacaktır ve bu normaldir. Vergisel yönden eleştirilen ise ortaklara işletme kaynaklarının bedelsiz, karşılıksız ve uzun süreli olarak tahsis edilmesi, kullandırılmasıdır. Ayrıca, tersi durumda ise, yani ortak işletmeye yüksek tutarlarda borç veriyse bu borç için işletmeden faiz isteyemez. Bu faiz vergi mevzuatımız açısından kanunen kabul edilmeyen giderdir. (GVK. Md.41/4)

Vergi uygulaması açısından ve muhasebe ilkeleri gereği de işletmenin sahiplerinden ayrı bir tüzel kişiliği vardır. İşletmenin geliri, gideri, kaynakları işletme sahiplerinden ayrıdır. İşletme sahipleri, kendilerine tanınan yasal yollar haricinde (sermaye azaltımı, kar dağıtımı, tasfiye, ..v.b.) haricinde işletme kaynaklarını kesinlikle bedelsiz olarak kullanamazlar. İşletmeye konu malları bedelsiz veya emsalinden daha düşük bir bedelle satın alamazlar.

Uygulamada işletmeler ortaklarına çok yüksek tutarlarda borçlu gözükebildikleri gibi (331 Ortaklara Borçlar Hesabı) ortaklarından çok yüksek tutarlarda alacaklı da (131 Ortaklardan Alacaklar) olabilmektedirler. Tabii bu cari hesap ilişkileri bazen başka hesaplarda da gerçekleşebilmektedir. **Önemli olan; ticari olsun veya olmasın, işletmenin ilgili kişilerle, özellikle de ilişkili şirketlere ve ortaklarına cari hesap ilişkilerinde emsal kurum veya kişilere nazaran avantaj, menfaat sağlayıp sağlamadığıdır.**

Aşağıda bir önceki bölümde kasa hesabı açısından ele aldığımız nakit hareketlerini bu defa **131 Ortaklar Cari Hesabı** açısından ele alıyoruz.

TARİH	ÖDEME	TAHSİLAT	BAKİYE	GÜN	FAİZ (%10)
2005 Devir			125.000		
02.01.2006	5.000	3.000	127.000	1	35,28
03.01.2006	8.000	7.000	128.000	1	35,56
04.01.2006	1.000	5.500	123.500	1	34,31
05.01.2006	8.000	8.000	123.500	1	34,31
06.01.2006	8.000	4.500	127.000	3	105,83
09.01.2006	3.000	3.000	127.000	7	246,94
16.01.2006	8.000	6.000	129.000	1	35,83
17.01.2006	7.500	3.000	133.500	1	37,08
18.01.2006	3.500	6.500	130.500	1	36,25
19.01.2006	3.000	3.500	130.000	1	36,11
20.01.2006	1.000	4.200	126.800	3	105,67
23.01.2006	8.000	1.200	133.600	1	37,11
24.01.2006	3.200	3.250	133.550	1	37,10
25.01.2006	1.100	1.550	133.100	1	36,97
26.01.2006	5.000	3.000	135.100	1	37,53
27.01.2006	6.000	7.500	133.600	1	37,11
28.01.2006	4.000	4.250	133.350	2	74,08
30.01.2006	3.500	3.000	133.850	1	37,18
31.01.2006	1.500	1.000	134.350	1	37,32
TOPLAM FAİZ					1.077,57

Görüldüğü üzere adat hesabında bir değişiklik olmamaktadır. Sadece kasa hesabında olduğu gibi azami bir bakiye tespit edilmemekte, mevcut hesabın bakiyesi üzerinden gidilmektedir. Buradaki mantık ise, işletme kaynaklarının hiçbir şekilde, ne kadar olursa olsun, işletme ile ilişkili kişilere kesinlikle bedelsiz, karşılıksız kullandırılmayacağıdır.

Hesaplanan faiz aşağıdaki şekilde kayıtlara alınacaktır.

----- / -----		
131 ORTAKLARDAN ALACAKLAR	1.077,57	
679 DİĞER OLAĞANDIŞI GELİR VE KARLAR		1.077,57

Ortak (A)'nın cari hesabına dönemi için hesaplanan adat faizi

----- / -----

Bu noktada hatırlatmak istediğimiz bir diğer hususta, işletme sahiplerine kullandırılan nakitler için hesaplanan faizde KDV hesaplanıp hesaplanmayacağıdır. Bu konu sürekli tartışılmıştır. Maliye'nin görüşü **bu faizler ortağa verilen bir finansman hizmeti karşılığı olduğu için** ayrıca KDV'de hesaplanması ve faiz + KDV'nin ortağa fatura edilmesidir. Şahsi kanaatimizde bu yönde olmakla birlikte, Danıştay tarafından verilen kararlarda KDV hesaplanmayacağı da belirtilmektedir. Bize göre, gerek kasa hesabı için ortağa yansıtılan faiz tutarları gerekse bilfiil ortağa transfer edilen, kullandırılan nakitler için cari hesap üzerinden hesaplanan faiz için ayrıca KDV'de hesaplanmalı ve ortağa fatura edilmelidir.

4- SONUÇ

Vergisel açıdan yapılan denetimlerde özellikle kasa hesabında ve işletmenin ilişki kişilerle olan cari hesap ilişkilerinde kullanılan adat yöntemiyle faiz hesabı açıklanmış, hesaplama yöntemlerine örnek verilmiş ve muhasebe kayıtları gösterilmiştir. Son söz olarak bir kez daha hatırlatmak isteriz ki; ticari hayatın gerçeklerine uymayan derecede, işletmenin olağan nakit ihtiyacından çok fazla bir nakdin kasada tutulması durumunda adat yöntemiyle sürekli faiz hesaplayıp gelir yazmak çözüm değildir. Bu durum işletmenin kayıt dışı işlemleri olduğu gerekçesi ile eleştirilecek ve bu nedenle gerek işletme, gerek ilişki içinde olduğu kişiler (en başta işletme sahipleri) daha detaylı bir incelemeye alınacaktır.

Ayrıca unutulmamalıdır ki; işletme kaynakları hiçbir şekilde işletme sahiplerine bedelsiz, karşılıksız kullandırılmaz. Bu gibi durumlarda da sürekli faiz hesaplayıp gelir yazmak çözüm değildir. Tıpkı kasa hesabında olduğu gibi bu durumda işletmenin kayıt dışı işlemleri olduğu yönünde algılanacak ve daha detaylı bir incelemeye konu edilecektir.

Kasa hesabı, ortaklar cari hesabı gibi hesaplardaki yükseklik, anormallik bilanço üzerinden de tespit edilebilecektir. Ancak bu demek değildir ki; bilanço günü bakiyeler bir şekilde makul seviyeye inerse bütün bir yıl eleştirilmez. Ya da bilanço günü YTL kasadaki fazla tutarın döviz satın alınmış olarak gösterilerek döviz kasasına aktarılması, YTL kasadaki yıl içinde meydana gelen yüksek bakiyeli işlemlere faiz hesabını engellemez. Üstüne üstlük bu gibi bir işlem döviz kasasına da faiz hesabı için çok sağlam bir gerekçe oluşturur.

Bu nedenlerle işletmeler kasalarında asla fazla bir tutar tutmamalı, tahsilat ve ödemelerini banka kanalı vasıtasıyla yapmalı ve işletme sahiplerine kâr dağıtımını haricinde para transferi gerçekleştirilmemeli, eğer para transferi olacaksa da mutlaka faiz hesaplanmalı ve en kısa sürede hesap tahsilat yapılarak kapatılmalıdır. Ayrıca unutulmamalıdır ki; ortaklardan oluşan sürekli ve yüksek tutarlı alacak vergisel açıdan eleştirileceği gibi ortaklarında işletmeden çok yüksek tutarlarda ve sürekli alacaklı olması, hele ki işletme bir de zarar eden ve yıllardır kâr dağıtmayan bir işletme ise kayıt dışı işlemler ve ortağın ağıktan satışlar yoluyla yaptığı tahsilatları işletmeye borç para olarak koyması şeklinde değerlendirilecektir.

HAZIRLAYAN:

GÜRAY ÖĞREDİK

Serbest Muhasebeci Mali Müşavir

Mazars/Denge Denetim YMM A.Ş.

Vergi Bölümü/Uzman Denetçi